

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

SALUT I MALESTAR DOCENT

Coordinació: Joan Biscarri

Any acadèmic 2015-16

Informació general de l'assignatura

Denominació	SALUT I MALESTAR DOCENT
Codi	100728
Semestre d'impartició	2n Q Avaluació Continuada
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Joan Biscarri
Departament/s	Pedagogia i Psicologia
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català
Grau/Màster	Grau en Educació Infantil
Adreça electrònica professor/a (s/es)	biscarri@pip.udl.cat

Joan Biscarri

Informació complementària de l'assignatura

A la carpeta "Recursos" del Campus Virtual, a més del Programa o Guia Docent de l'assignatura, hi podeu trobar el cronograma o pla de desenvolupament detallat i amb les dates corresponents per a cada activitat del curs 2015/2016.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- 1.- Situar la figura i l'activitat del professor, des de les seves diferents vessants, com objecte d'estudi en tant que factor rellevant en la qualitat dels processos d'ensenyament/aprenentatge.
- 3.- Preparar els futurs mestres per enfrontar-se al fenomen del malestar docent des d'una perspectiva preventiva i d'autoconeixement.
- 4.- Relacionar el malestar docent amb els context social en el que sorgeix.
- 5.- Reconèixer els factors de risc i també de satisfacció professional que poden esperar de l'exercici de la professió.
- 6.- Promoure actituds positives i de salut entre el nou professorat.

Competències

- 1.- Situar la figura i l'activitat del professor, des de les seves diferents vessants, com objecte d'estudi en tant que factor rellevant en la qualitat dels processos d'ensenyament/aprenentatge.
- 2.- Relacionar i contextualitzar els diversos aspectes de l'activitat professional docent amb les demandes i els processos de canvi social.
- 3.- Incorporar i compartir actituds de reflexió i d'autoconeixement aplicables a la vida professional docent.
- 4.- Conèixer els factors de risc que comporta l'exercici de la professió docent, així com els factors de satisfacció que poden esperar-se de la professió.
- 5.- Aprendre i exercitar tècniques i habilitats docents per a previndre i afrontar el malestar docent.
- 6.- Dominar les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- 7.- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

Continguts fonamentals de l'assignatura

- 1.- Autoconeixement professional: el professorat com objecte d'estudi.
- 2.- La situació del professorat a Catalunya: una perspectiva globalitzadora.
- 3.- La funció docent i els processos de canvi social i educatiu: repercussions en el professorat.
- 4.- Les implicacions de l'exercici de l'activitat docent: fonts de satisfacció i de risc en la pràctica docent.
- 5.- Repercussions de la pràctica docent en la salut dels ensenyants: estudis sobre la salut i les malalties del professorat.
- 6.- Conceptes d'estrés, burnout i malestar docent.
- 7.- Els problemes del professorat novell. De la formació a la pràctica docent: el xoc amb la realitat.
- 8.- Propostes de intervencions preventives: prevenció primària, secundària i terciària.
- 9.- La perspectiva de la resiliència.
- 10.- Tècniques de gestió de l'estrés, la autoregulació emocional i la prevenció del malestar docent.

Eixos metodològics de l'assignatura

- Es seleccionaran alguns dels textos de la bibliografia, disponibles al Campus Virtual, com a font bàsica de informació que l'alumnat llegirà abans de la sessió de classe corresponent.
- Les sessions de classe seran de dos tipus, A i B, de manera alternativa. A les sessions de tipus A, el professor comentarà la informació disponible en l'esmentat text per clarificar, subratllar, criticar, complementar, matisar, etc. certs aspectes del mateix.
- Les sessions de classe de tipus B prendran la forma de seminaris de treball en grup per tal que l'alumnat faci "ampliacions" sobre el tema tractat a l'anterior sessió de tipus A.
- Aquestes "ampliacions", realitzades per l'alumnat en grups, seran exposades a l'aula a la primera part de la següent sessió de classe de tipus A.
- A banda de les fonts de informació escrites disponibles al Campus Virtual, s'utilitzaran també com a fonts bàsiques de informació algunes pel·lícules que es visualitzaran a l'aula, i sobre les quals també caldrà fer les corresponents "ampliacions".
- Es complementaran les sessions amb activitats i/o exercicis pràctics a l'aula per a facilitar l'assimilació dels temes exposats.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Setmana acadèmica	Unitat docent	P/NP	Tipus d'activitat	Objectius	Tasca Professor	Tasca Alumnes	Avaluació
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	NP	Lectura i anàlisi de documents previ a cada sessió de classe (Individual)	Elaboració individual de conceptes i reflexions	Supervisar i dinamitzar	Lectura i reflexió	Continuada: A1, A2, A4
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	P	Sessions tipus A: Presentacions de temes del professor i presentacions de les ampliacions dels grups d'alumnes	Desenvolupar idees i reflexions compartides	Exposar, dinamitzar, motivar la participació	Aportacions escrites i verbals	Continuada: A1, A2, A3, A4
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	P	Sessions tipus B: treball grupal a l'aula	Recerca de nova informació. Contrastar ampliacions i respostes	Dinamitzar, motivar la participació, ajudar a clarificar	Treball en grup d'ampliació en forma de seminaris	Continuada: A1, A2, A3, A4

Sistema d'avaluació

L'avaluació es basarà en els següents elements:

- (A1) Ampliació final (individual i escrita) (25%)
- (A2) Treballs escrits (ampliacions) en grup (25%)
- (A3) Assistència a les sessions de classe (25%)
- (A4) Participació activa i qualitativa a les sessions de classe (25%)

Bibliografia i recursos d'informació

ABRAHAM, A. (1987). *El mundo interior de los enseñantes*. Barcelona: Gedisa.

ABRAHAM, A. Et al. (1986). *El enseñante es también una persona*. Barcelona: Gedisa.

ALVAREZ, J.L. (Coord.) (1995). *El entrenamiento mental del educador*. Salamanca: Amarú.

ARÍS, N. (2006). El professor "cremat": la síndrome de "burnout" en els docents d'Infantil i Primària. *Guix*, 323, 76-80.

BÉGAUDEAU, F. (2009). *La classe*. Barcelona: Empúries.

BISCARRI, J. (1993). *La formación permanente de los profesores: Motivaciones y condicionantes*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

BISCARRI, J. (1995). Las solicitudes de excedencia de los maestros como respuesta a la falta de una carrera docente. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 24, 161-172.

BISCARRI, J. (1996). L'atribució de responsabilitat del professor pels resultats dels seus alumnes: primeres dades. En DD.AA. *Organització de centres en la reforma educativa. Actes de les IV Jornades universitàries de reflexió i debat envers l'organització de centres*. Cervera: UNED.

- BISCARRI, J. (1999). De l'antic BUP a la nova ESO: requeriments cognitius per al professorat. *GUIX, Elements d'Acció Educativa*, 259, 41-43.
- BISCARRI, J. (2000). Condicionantes contextuales de las atribuciones de los profesores respecto al rendimiento de sus alumnos. *Revista de Educación*, 323, 475-492.
- BISCARRI, J. et al. (1995). *Suport a l'ensenyament i a l'aprenentatge a la Universitat de Lleida: Anàlisi i propostes d'actuació*. Lleida: ICE de la UdL.
- BISCARRI, J., FILELLA, G. i JOVÉ, G. (2006). Factores relacionados con la percepción de la calidad docente del profesorado universitario. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 57, 287-309.
- BLANCH, A., ALUJA, A. y BISCARRI, J. (2002). Síndrome de quemarse en el trabajo (burnout) y estrategias de afrontamiento: un modelo de relaciones estructurales. *Revista de Psicología del Trabajo y de las Organizaciones*, 18, 57-74.
- CERDAN, J. i GRAÑERAS, M. (1999). *La investigación sobre profesorado (II), 1993-1997*. Madrid: CIDE.
- CLARK, C. i PETERSON, P. (1990). Procesos de pensamiento de los docentes. En M.C. Wittrock (De.): *La investigación en la enseñanza, III. Profesores y alumnos*, 443-539. Barcelona: Paidós.
- CORDIÉ, A. (1998). *Malestar en el docente. La educación confrontada con el psicoanálisis*. Buenos Aires: Nueva Visión.
- DE PAGÈS, E. i REÑÉ, A. (2008). *Cómo ser docente y no morir en el intento. Técnicas de concentración y relajación en el aula*. Barcelona: Graó.
- GARCIA, E. (1986). Función, status y rol del profesor. En J. Mayor (Dir.), *Sociología y Psicología Social de la Educación*, 381-419. Madrid: Anaya.
- EGIDO, I., CASTRO, M. i LUCIO-VILLEGAS, M. (1993). *Diez años de investigación sobre profesorado*. Madrid: CIDE.
- ESTEVE, J.M. (Dir.) (1984). *Profesores en conflicto. Repercusiones de la práctica profesional sobre la personalidad de los enseñantes*. Madrid: Narcea.
- ESTEVE, J.M. (1987). *El malestar docente*. Barcelona: Laia.
- ESTEVE, J.M. (1995). *Los profesores ante el cambio social*. Barcelona: Anthropos.
- GROS, B. y ROMANA, T. (1995). *Ser profesor. Palabras sobre la docencia universitaria*. Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona.
- HARGREAVES, A. (1996). *Profesorado, cultura y postmodernidad. Cambian los tiempos, cambia el profesorado*. Madrid: Morata.
- HOMBRADOS, M.I. (Coord.) (1997). *Estrés y salud*. Valencia: Promolibro.
- HUÉ, C. (2008). *Bienestar docente y pensamiento emocional*. Madrid: Wolters Kluwer.
- JUIDIAS, J., LOSCERTALES, F. (Eds.) (1993). *El rol docente. Un enfoque psicosocial*. Sevilla: Moya y Montraveta.
- HUÉ, C. (2008). *Bienestar docente y pensamiento emocional*. Madrid: Wolters Kluwer.
- MANASSERO, Ma. et al. (2005). Burnout en la enseñanza: aspectos atribucionales. *Revista de psicología del trabajo y de las organizaciones*, 21, 89-105.
- MARCELO, C. (1987). *El pensamiento del profesor*. Barcelona: CEAC.
- MARCELO, C. (1991). *Aprender a enseñar: un estudio sobre el proceso de socialización de profesores principiantes*. Madrid: CIDE.

- MARCELO, C. (Coord.) (1995). *Desarrollo profesional e iniciación a la enseñanza*. Barcelona: PPU.
- MARCHESI, A. (2007). *Sobre el bienestar de los docentes. Competencias, emociones y valores*. Madrid: Alianza Editorial.
- MAYOR, C. (1996). Las funciones del profesor universitario analizadas por sus protagonistas. *Revista Electrónica de Investigación y Evaluación Educativa*, 2 (1), 1-22.
- ORTIZ, V.M. (1995). *Los riesgos de enseñar: la ansiedad de los profesores*. Salamanca: Amarú.
- PAGÈS, E. i REÑÉ, A. (2008). *Cómo ser docente y no morir en el intento. Técnicas de concentración y relajación en el aula*. Barcelona: Graó.
- PEDRÓ, F. (Dir.) (2008). *El professorat a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- RIART, J. i MARTORELL, A. (Coords.). (2009). *L'estrès laboral dels docents. Malalties que pot provocar i propostes terapèutiques*. Barcelona: ISEP.
- RIART, J. i MARTORELL, A. (Coords.). (2009). *Els estressors laborals docents i programes pal·liatius*. Barcelona: ISEP.
- RODRIGUEZ, J. y SALES, H. (Comps.). (2002). *Estrés profesional en servicios clínicos, sociales y educativos*. Diputació de Castelló: Castelló.
- SAMPER, L., SANUY, J. i BISCARRI, J. (1995). *Movilidad vertical en la carrera docente*. Lleida: Edicions Universitat de Lleida.
- SAN JOSÉ, A. (2001). *El espacio del profesor*. Madrid: Grupo Unisón Producciones.
- TORTELLA-FELIU, M. (2001). *L'estrès ocupacional en els mestres d'escola*. Palma: Edicions UIB.
- TRAVERS, C.J. y COOPER, C.L. (1997). *El estrés de los profesores. La presión en la actividad docente*. Barcelona: Paidós.
- VAELLO, J. (2009). *El profesor emocionalmente competente. Un puente sobre "aulas" turbulentas*. Barcelona: Graó.
- VILLA, A. (Coord.) (1988). *Perspectivas y problemas de la función docente*. Madrid: Narcea.
- VILLAR, L.M. (Dir.) (1988). *Conocimiento, creencias y teorías de los profesores*. Alcoy: Marfil.
- VOLI, F. (1996). *La autoestima del profesor. Manual de reflexión y acción educativa*. Madrid: PPC.